

Тюленєва Ю.В.
к.е.н., ст. викладач НТУУ «КПІ»
Суліма О. В.
студент ФММ НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМА ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇЇ УСУНЕННЯ

Дана стаття присвячена аналізу проблеми малого підприємництва, а саме – фінансуванню. Визначена актуальність проблеми на сучасному етапі розвитку економіки України. У процесі аналізу виявлено особливості посталої проблеми та можливі способи її подолання.

Ключові слова: фінансування, мале підприємництво, кредитування.

Вступ. Реформування економіки України визначається переходом її з глибокої кризи до динамічного, прогресивного розвитку. А саме становленням високоефективного соціально орієнтованого ринкового господарства, заснованого на ініціативі людей до підприємства. Формування цивілізованого сучасного підприємництва, зокрема малого, в економічному просторі України є важливим чинником стабільного економічного зростання та досягнення нормального рівня життєзабезпечення громадян. Становлення і розвиток малого підприємництва постійно привертає увагу вчених. У розробку теоретичних, методичних і прикладних проблем малого підприємництва значний вклад внесли зарубіжні вчені: А.Сміт, Ж.-Б.Сей, В.Зомбарт, Р.Кантільон, Ф.Хайек. На сьогоднішній день вивченням даної проблеми займаються А.Барановський, А.Блінова, З.Варналія, М.Долішний, В.Колота, М.Козоріз, В.Савченко, Н.Соболь, Г.Чернікова, О.Щербина та багатьох інших [1].

Постановка задачі. Основною метою поданої статті є визначення та аналіз складових частин проблеми фінансування малого підприємництва, та на його основі визначення можливих шляхів вирішення проблеми.

Результати дослідження. Головними проблемами фінансування малого підприємництва є обмежений доступ до таких традиційних для ринкової економіки джерел фінансових ресурсів, як кошти банківської системи та ринку цінних паперів. За статистичними даними 75% підприємців України на перше місце серед проблем малого підприємництва ставлять саме дефіцит фінансів [2].

Банківська сфера створює завади для малого підприємництва. Так можна відмітити великі відсоткові ставки (від 30% до 50%) на кредити та відсутність високоліквідних застав для самих банків.

Більшість підприємств користуються такою послугою, як кредит у формі овердрафту. При цьому відсоткова ставка збільшується на 1–5% в залежності від різних обставин. Погасивши заборгованість у той самий день, коли

з'явився цей борг, ставка кредиту не збільшується. Переваги цієї форми кредитування пов'язані із гнучкістю банківської політики [1].

Доступ на фондовий ринок підприємств невеликого та середнього розміру є досить ускладненим. Це пов'язано із витратами від недооцінки цінних паперів підприємств. Недооцінка при первинному розміщенні акцій може сягати 10% від їх реалізованої вартості, і з точки зору емітента це прямі втрати, пов'язані із залученням зовнішнього фінансування. Іншою причиною є страх одноосібного власника втратити контроль над своєю фірмою через продаж акцій. До того ж особливі умови економіки України, а саме рання стадія розвитку ринку цінних паперів, не дають змоги розглядати такий напрямок отримання фінансових ресурсів як повноцінний чи взагалі можливий [2].

Звуження вказаних джерел фінансових ресурсів підвищує роль власних коштів. Приблизно 55% фірм повністю підтримується за рахунок власних коштів. Також підвищується роль кредиту у формі заборгованості:

- за розрахунками з партнерами (через відповідний механізм товарного кредиту, впровадження вексельного обігу);

- за розрахунками з бюджетом (завдяки відстроченню сплати податків та подовженню терміну сплати податку);

- за оплатою праці (оскільки часто на малих підприємствах працівниками є їхні власники та їх родичі, вони можуть відмовлятися від негайного споживання для фінансування підприємства) [1].

Враховуючи чинники, які перешкоджають розвитку підприємництва (високо монополізована структура економіки, недосконалість кредитних джерел фінансування тощо), податкова адміністрація України намагається запроваджувати ефективну стимулюючу спрощену систему оподаткування малого бізнесу. Змістом її є диференційовані механізми, які враховують особливості господарської діяльності тих чи інших прошарків підприємництва. Існуюча система оподаткування малого підприємництва створює альтернативні можливості вибору найбільш ефективного механізму. Але водночас податкові ставки певних видів підприємницької діяльності запроваджуються за рішеннями відповідних місцевих органів влади, тобто здебільшого на суб'єктивних підставах.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності запроваджується для фізичних осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи і у трудових відносинах з якими, включаючи членів їх сімей, протягом року перебуває не більше 10 осіб та обсяг виручки яких від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує 500 тис. гривень.

Підприємець-фізична особа – має право самостійно обирати вид оподаткування залежно від виду діяльності та обсягу валового доходу. Він може працювати на підставі загального оподаткування із застосуванням авансових платежів або фіксованого податку чи єдиного податку. Якщо суб'єкт малого підприємництва сплачує єдиний податок, він звільняється від обов'язку нарахування, відрахування та перерахування до державних

цільових фондів зборів, пов'язаних з виплатою заробітної плати працівникам, які перебувають з ним у трудових відносинах, включаючи членів його сім'ї. Якщо суб'єкт малого підприємництва бажає залишатися платником податку на додану вартість, він може обрати інший механізм оподаткування який базується на 6% ставці суми виручки від реалізації продукції без урахування акцизного збору у разі сплати податку на додану вартість (не може становити менше 20 гривень та більше 200 гривень на місяць) [5]. Є і певні обмеження (регулююча функція податків), наприклад, не дозволяється застосування фіксованого податку при торгівлі лікєро-горілчаними та тютюновими виробами.

Спрощена система оподаткування застосовується для юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких за рік середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 50 осіб і обсяг виручки яких від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за рік не перевищує 1 млн. гривень.

Слід звернути увагу на те, що лише близько половини підприємців – фізичних осіб застосовують спрощену систему оподаткування, а податкові надходження під їх підприємницької діяльності перевищують 80%.

Невелика частка податкових надходжень підприємців, що застосовують загальну систему оподаткування, пояснюється тим, що більшість з них отримує певні пільги. Однак, як показали перевірки підприємців, які не перейшли на спрощену систему оподаткування, у 62% випадках спостерігається ухилення від сплати податків. Для цієї категорії підприємців залишається важливим питання внесків до Пенсійного фонду, які нараховуються на «весь» прибуток приватного підприємця, тоді як за спрощеною системою вказані внески нараховуються на «фонд оплати праці».

Головні завдання уряду у галузі фінансування малих підприємств:

- розширення участі комерційних банків у наданні позик;
- забезпечення збільшення капіталу, який може бути використано шляхом розвитку конкуренції на ринку надання позик малим підприємствам;
- зміщення акцентів і раціоналізація державних програм допомоги малим та середнім підприємствам;
- сприяння наданню акціонерного капіталу малим підприємствам;
- перегляд податкового кодексу та зниження ставок для малого підприємництва[3].

Висновок. У процесі проведеного дослідження виявлено, найголовнішими проблемами малого підприємництва в області фінансування є кредитування, доступ малих підприємств на фондовий ринок, та зависокі ставки оподаткування. Вирішивши дані проблеми підприємці зможуть вільно працювати, заручившись підтримкою уряду. Мале підприємництво дає ринковій економіці гнучкість, мобілізує фінансові і виробничі ресурси населення, несе в собі могутній антимонопольний потенціал, слугує серйозним фактором структурної перебудови і забезпечення проривів науково-технічного прогресу, вирішує проблему зайнятості та інші соціальні проблеми ринкового господарства. Ось чому становлення та розвиток малого

підприємництва (звичайно, в єдності з великим) являє собою стратегічну задачу реформаційної економічної політики.

Перелік посилань

1. Долгоруков Ю., Кутман О. Про розвиток малого підприємництва / Долгоруков Ю., Кутман О. // Економіка України. – 2005. – №12. – С. 11–18.
2. Комарницький І., Офік М. Проблеми розвитку малого і середнього підприємництва / Комарницький І., Офік М. // Регіональна економіка. – 2005. – №4. – С. 50–58.
3. Чернявський А. Стратегічні завдання розвитку малого підприємництва / Чернявський А. // Економіка і держава. – 2005. – №4. – С. 38–41.
4. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / Варналій З. С. // — К.: Т-во «Знання», КОО, 2001.
5. Андрющенко Г.О. Малі підприємства: критерії визначення / Андрющенко Г.О. // Формування ринкових відносин. – 2008. – №10.

Тюленева Ю.В.

к.э.н., ст. преподаватель НТУУ «КПИ»

Сулима А. В.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ПРОБЛЕМА ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И МЕРЫ ПО ЕЕ УСТРАНЕНИЮ

Данная статья посвящена анализу проблемы малого предпринимательства, а именно – финансированию. Определена актуальность проблемы на современном этапе развития экономики Украины. В процессе анализа выявлены особенности возникшей проблемы и возможные способы ее преодоления.

Ключевые слова: финансирование, малое предпринимательство, кредитование.

Tuleneva J. V.

candidate of economic sciences, senior professor NTUU «KPI»

Sulima O. V.

student FMM NTUU «KPI»

THE PROBLEM OF FINANCING SMALL BUSINESSES AND MEASURES FOR ITS ELIMINATION

This article is devoted to the problem of small business – namely funding. The actuality of the problem at the present stage of economic development of Ukraine. The analysis revealed all the features of the posed problem and possible ways of overcoming it.

Keywords: financing, small business, lending.
